

PRZYSADZIĆ (36) *vb pf*

W inf a jasne; w imp a pochylone; w pozostałych formach -sa- (17), -sã- (5); -sa- KromRozm I, RejWiz (2), UstPraw, Mącz (4), SienLek, BudNT, PaprPan, GostGosp; -sã- GliczKsiąż, BielSpr, SkarJedn; -sa- : -sã- BielKron (5:2).

inf przysadzić (12). ◇ fut 1 sg przysadzę (2). ◇ [2 sg przysadzisz.] ◇ 3 sg przysadzi (1). ◇ 1 pl przysadzi(e)m (2). ◇ 3 pl przysadzą (1). ◇ praet 1 sg m -m przysadził (1). ◇ 3 sg m przysadził (3). n przysadziło (1). ◇ 2 pl subst -ście przysadziły (1). ◇ 3 pl m pers przysadzili (1). ◇ imp 2 sg przysádz (2). ◇ 3 sg niech przysadzi (1). ◇ 3 pl niech przysadzą (1). ◇ [con 1 pl m pers by(s)my przysadzili.] ◇ impers praet przysadz(o)no (1). ◇ part praet act przysadziwszy (6).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVII w.

1. Dodać, dołożyć; annectere, subiungere Mącz [w tym: co (4)] (6) :

przysadzić k czemu (2): Parergon seu parergum, dicitur quod alicui rei praeter propositum additur, Wízeláka rzecz która z nienaczká dla prziochędożenia álbo ynřzey prziciny á nie z potrzeby bywa przidána tey rzeczy którałmy przed lię wzięli/ yáko powiedáyac yáką hiftorią nieco fie k temu z nienaczká przitoczy námniey ku hiftoriey nie należąca/ álbo gdy málarz obraz máluyac drzewká/ kwiatki álbo ptáłzki k temu przifádzi/ co nie yeft ku potrzebie obrázu onego. Mącz 278a, 244b.

[przysadzić komu (sobie): TomZbrudzBrul Deut 19/9 cf »przysadzić i przydać«.]

Szeregi: [»przysadzić i przydać«: addes sibi tres alias civitates przyśfadzyłz y przydafz łfobie iefzcze ynne trzy myáltha TomZbrudzBrul Deut 19/9.]

»przyłożyć, przysadzić« (1): Annecto etiam idem quod subiungo, ut quae mihi videbantur annexui, Co mi fie zdáło tom k temu przifóżył/ przifádżył. Mącz 244b.

Przen (2) : A gdy ktemu [cnota] rozumem będye ozdobia/ Nie ináčzey by perlá złotem ofádzona. Iuż fie więc ná wřze łtrony łwieci w łwey iáłności [...]. Ale kto ią też záfię ozdobiwřzy złotem/ Przyfádziwřzy piękny łmálc y popłufka błotem. Iuż fie mieni iey zacność w onym márnym łmrodzye RejWiz 7v.

a) Poświęcić czemuś wysiłek [czego] (1) : Nie dopiero mowmy trudno/ nie łpráwiem nic: Afz gdy nádty m poliedziem/ porobiem/ y potu náłzego y nakládu przyfádziem SkarJedn 382.

a. Dodać w tekście, zwłaszcza jako obcy wtręt (2) :

przysadzić czemu (1): Kácerze zá to łye máyá/ iź káźdey rzeczy którą tfirdzá/ przyczynę dawáyá/ Iź káźdemu tfirdzenyu łwemu łwyádectwá nyektore z bołkich kfyąg przyfádźili [...]/ á kftákt prawdy według nyepráwego wykłádu podawáyá. KromRozm I M2v.

Z przytoczeniem (1): Ono też mieylce 1. Korint: 8. wirłz 6. wtem to przekładzie známieniće z fáłżowano. Bo do onych słow. Nam lepak ieden Bog óciec/ zktorego wřzytko rć. wkáźdych Słowieńłkich księgach y pińanych y drukowánych ták przyfádzono/ y ieden Duch ł: wktorem wřzytko/ y my wniem rć. BudNT przedm c5v.

2. Dodając powiększyć, pomnożyć [co] (3) :

a. Powiększyć ilość (1) : [Czynszowych włók 18 ½, których przysadził p. starosta 2 ½ przez swe staranie, bo ich nie było jedno 16. LustrMalb I 124.]

przysadzić dokąd [= do czego] (1): Oná [królowa Rozkosz] im [pannom, które usługiwały do stołu, tj. upostaciowanym wadom] też wdzyęczną twarz ná wżem okazała/ A po pyłznym pierścieniu wżytki dárowała. Pytáiąc fie iákołcie tám goście wczýły/ A iefliłcie ná náłz dwor tám co przyfádziły. *RejWiz* 26v.

b. *Wzmocnić natężenie, podsyć* [ku czemu] (2) : Aliam insaniam connectere, Drugie szaleństwo ku pierwżemu przifádzić. *Mącz* 244b; Astruere aliquid magnificentiae et dignitati per translationem, Pomnożyć czyey powagi y dośtoyności/ nieco ku pierwżey dośtoyności przifádzić. *Mącz* 422d.

3. *Zaliczyć, uwzględnić* [kogo] (3) : Achilles/ Parys/ przyfádź y Hektorá/ S swoich śpraw ślyną by tu byli wczorá. *RejZwierc* 221v.

przysadzić do kogo (1): (nagł) Woyciech Sknielowłki Sędzya B. (-) STácius y Lukanus oni Poetowie/ Trzebá by fie złożyli tu po iednym ślowie/ Perfiuś do siebie niech iefzcze przyfádź/ Bo śami dwa tak zacney tey głowie nie rádź/ Aby mieli wypifáć tak cne śprawy iego *PaprPan* F3.

przysadzić k komu (1): Krol Angielski w then czás vmárł/ á śyná Edwarduś w dziewięci lat ná śwe mieyśce náznáczył/ dwie corce śwoie/ Máryą y Zábelle od dwu żon/ kniemu przyfádziwży *BielKron* 228v.

4. *Dać, nadać, udzielić* [co komu] (1) :

Szereg: »przypisać, przysadzić« (1): Assignavit coelum avibus natura, Prziodzenie przipifáło/ przifádziło powietrze ptakóm. *Mącz* 392c.

5. *Przydzielić, wyznaczyć; apponere* *Mącz* [kogo] (12) : Calumniatores ex sinu suo apposuit Metaph. Powtwarce [!] z łoná śwego/ to yełt z śwych przyjaciól záchowálych/ domowych przyfádził. *Mącz* 395c.

a. *Przydzielić do pomocy lub nadzoru; arrogare* *Mącz* (11) :

przysadzić do kogo (3): Przetoby dobrze áby fie iey [sprawy puszkarskiej, tj. umiejętności artyleryjskiej] y Mnifzy w Kláźtorzech wczýli/ y drugie młode Ludzi ćwiczýli ku śtrzelaniu przyfádziwży do nich miłtrze dobre *BielSpr* 72v, 75; potym zważyć wżytłko ná kámieñ/ tak miáźą przędź/ iáko y ćienką/ y oddáć Dworce/ przyfádziwży do niey ośiádlą niewiáłtę: oná to ma ná wagi podzielić Kmiotownam/ coby bez obciáźliwości przáść mogły *GostGosp* 114.

przysadzić k(u) komu (7): á my z rádami náłzemi to rośádzim/ Wyiáwży iżbyłmy byli czym zátrudnieni/ tedy przyfádziem czterzech ku śádowni ktorzy będą mogli śádzić o dziedzictwo. *UstPraw* B4v; chcećieli też ia kwáźzey rádzie przyfádźę kilka ludzi wczonych/ co wam wtey rzeczy pomogá rádźić *BielKron* 213, 213v, 217, 218v, 233v; Arrogare dictatorem consuli, Przifádzić k niemu wiéłźzego wrzędniká. *Mącz* 357d.

przysadzić k(u) czemu [= w jakim celu] (1): potym ten dekret [papież Leo] pošłáł śwemu legatowi Káyetanowi áby wżytłym obiáwił/ ktory Káyetan przyfádziwży ktemu śwyadki obiáwił w Linczu nád Dunáyem/ y dáł Imprimowáć y roześłáł wżędzye Biskupom *BielKron* 194v; [P. Marszałku! Zdali [lege: zda li, tj. jeżeli się wydaje słuszne] się T(w(oj)a M(iłość), abyśmy ku wiezieniu do Dubinek tej baby kogo z swoich służebników przysadzili, daj T(w(oj)a M(iłość) znać *ListyZygmAug* 1551 211].

[Zwrot: »przysadzić do boku [czyjego]«: Przetoż przodkowie nášzy mili Polacy łtárzy/ bacząc iż to niemáły ciężar ná Krolá/ nie bez przyczyny przyłádźili do boku Páńńkiego *adminifstros* Pány/ ták Duchowne iáko y Swieckie/ ktorychby vżywał/ y ná nie *partiretur officium* łwe. *WerReguła* X2v.]

6. Zgodzić się z kimś, podzielić czyjeś zdanie, stanąć po czyjejs stronie [za kim] (1) : Depacisci ad conditionem alterius, Prziłádźić/ álbo dźierzyć zá kim. *Mącz* 272b.

7. Przytknąć, zbliżyć aż do zetknięcia; *admittere, attexere, connectere* *Mącz* (6) : Attexo, Pritkác [!]/ przisádźić/ prziftołowác. *Mącz* 453c.

przysadzić co a. czego do czego (2): Ale prozno głuchemu co dobrego rádźić/ Gdy nie chce vchá łwego/ do mych vłt przyłádźić. *BielSat* G3 [*idem*] *BielSen* 17.

przysadzić co ku czemu (1): *Connectere* alicui rei aliquid, Przipoyić/ przifłádźić nieco ku drugiey rzeczy. *Mącz* 244b.

a. Przystawić dziecko matce do ssania [kogo, co (żywotne)] (2) :

przysadzić do czego (żywotne) (1): Zás gdy koźlę do owce przyładzą/ vrołcye ná nyem myękka wełná álbo łierchl. *GliczKsiąż* D4.

Zwrot: »przysadzić dziecię do piersi« (1): *Admittere* partum ad ubera, Prziłádźić dziecię do pierfi. *Mącz* 225c.

8. Umieścić na czymś [kogo (przen), co] (3) : Władz ná bolączkę bolącą Bańkę wielką/ pothym ią z łiekay á zafię bańkę przyładz niechay krew z iadem wyciąga *FalZioł* V 70v; [*SienHerb* 597b].

[*przysadzić do czego*: A gdy tákowe kamyki chceš przyłádźić do inego kámieniá/ musisz oboie mieyłce/ ktorymi łtulić chceš/ dobrze zágrzac/ áby on kit rády przyięły *SienHerb* 597b.]

przysadzić czemu (żywotne) (1): niech mu [koniowi] podkowę ták przyłádźi/ iż by miedzy łtrząłą mógl pálec podetknąć. *SienLek* 177.

[*przysadzić gdzie*: przygrzeżye [mastykę] v ogniá/ aż łie pocźnie topić/ á gdy iuż vkápnąć chce/ puśćże ná ono mieyłce gdzie chceš kámyk przyłádźić/ wnetże kámyk ciepło przyładz/ á co nalepiey przyciśni/ á przyłnieć ták iákoby iednołtáyny kámiień był. *SienHerb* 597b.]

Przen [do czego] (1) : A ná ktorąż go [Jezusa] wđdy tablicę ze dwu połóżyć chcecie? poniewálz dwie tylko od BOgá podáne były/ z ktorych iedná Bogu łámemu/ á druga wšyłtkim łudźiom [!] łłuzylá. Bo iefli go ná pierwłżą włóżyćie/ tedy go też BOgiem vczynić musiszie [...]. Iefliż [!] go też do wtorey przyłádźić bęđziecie chćieli/ tedy go też grzełznym człowiekiem z inšzymi łudźmi vczynić musićie? (*marg*) Do ktorey tablice IEZVS należy. (–) *CzechRozm* 174v.

9. [Osiedlić dodatkowo [kogo]: Na której części ludzie dopiro zasiedli od lat 4, która przedtym pusto leżała. Abowiem p. Pretwicz nieboszczyk tych 4 człowieków [...], poddanych swych ze wsi Kolobanie, posadził. Gdzie po zasadzeniu tych ludzi dał był tę częśćkę nieboszczyk p. Prethwicz niejakiemu Dimitrowi słudze swemu, który zasię przysadził 3 człowieków z Wolhinia *LustrRus* II 27; Osiadłych włók 38, na których gburów 17, których przysadził z tej liczby pan chełmieński za dzierżawy swej 11 *LustrPom* 177.

przysadzić na czym: Przysadzono dwu kmieciu na dwu źrzebiu, którzy mają wolność od podatków i robót *LustrWpol* II 90; Na ten czas osiadłości w tej wsi nie było, jedno gburów 10 po dwu włókach trzymający czyni włók 20. Przez ty czasy dzierżawy p. Czarlińskiego Christophá za jego

gospodarstwem rozkopano boru i lasu barzo wiele, w którym rozkopaniu jest część gruntu dobrego, część średniego, na którym przysadził gburów 12 na włókach 22 i ony pobudował *LustrPom* 158.

przysadzić gdzie: W której [dziejawie] przedtym ludzie wołoskiem prawem siedzieli, między którymi było staradawna wymierzonych dworzyszcz 10. Ale gdy jej dostał p. Zolkiewski, przysadził w niej ludzi większą połowicę i folwark w niej uczynił *LustrRus* II 190.]

10. *Posadzić rośliny [czego komu (sobie)] (1):* Też łobie y Wineczka y Rożyczek możelz przyładzić/ bo łie to bárzo łacno włzytko á zá bárzo málą pracą przymie. *RejZwierc* 107.

Synonimy: przydać, przyłożyć, przystawić; **1.**, **2.** przyczynić; **5.** przysądzić.

Formacje współrdzenne cf SADZIĆ.

Cf **PRZYSADZENIE, PRZYSADZONY**

MP